

40 år sedan starten 1978

Ön Vinga är c:a 1000 m. lång och 500 m. bred

PEJLINGAR

Fyrens lysvidd:
47 km eller
25,5 nautiska mil

FÖRR, NU OCH FRAMTID
FRÅN FLOTTANS MÄN OCH BOJOR I GÖTEBORG

N:r 4- 2018

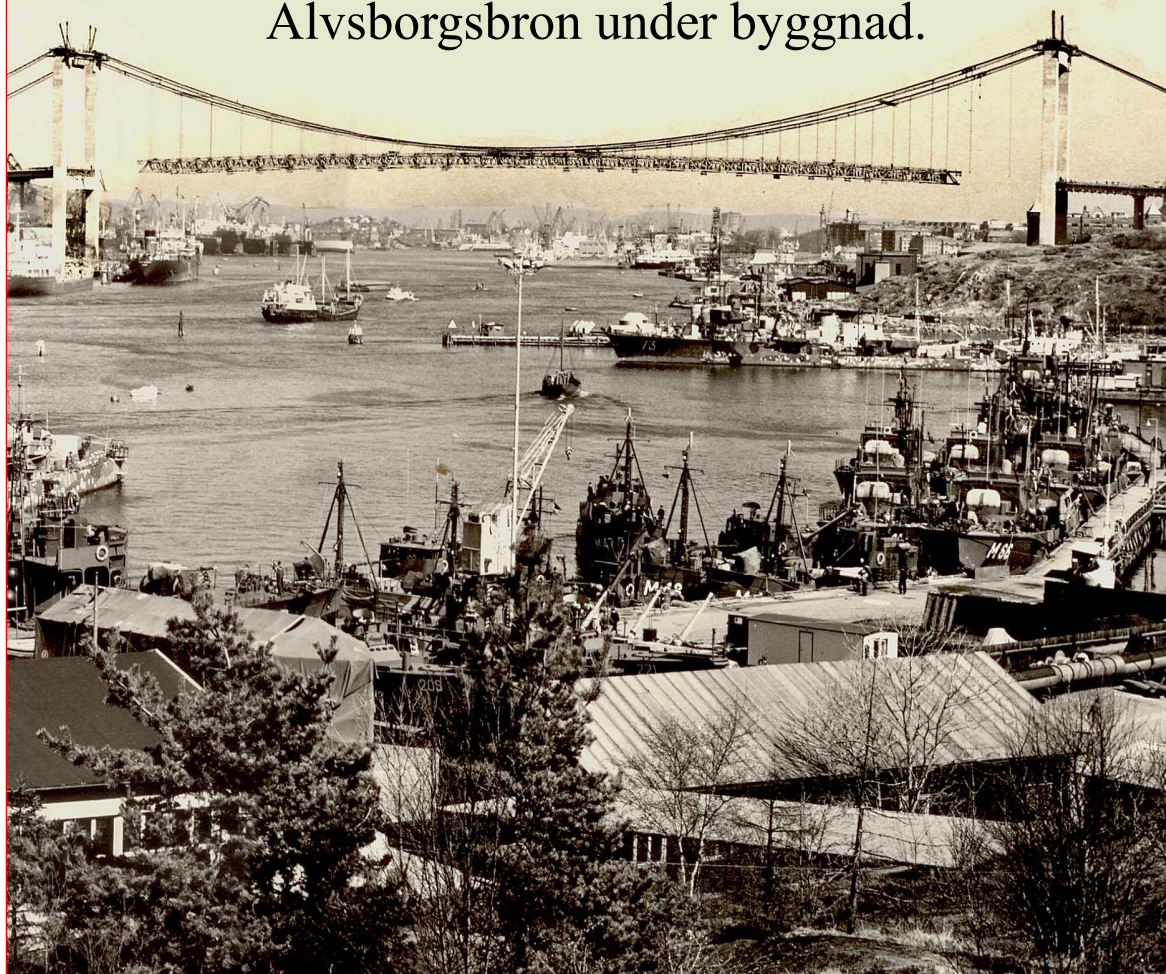
GOD JUL & GOTT NYTT ÅR!

Önskas alla läsare med ett 52 år gammalt foto
ur FM Göteborgs arkiv taget av fotograf

Hans Hermansson MKV.

Örlogshamnen sjuder av liv.

Älvsborgsbron under byggnad.

I detta nummer bl.a.

Ledare sida 3

Arvet från marina kamrater sida 4-7

Kent Nordström berättar sida 8-9

Händelser inom FM Göteborg sida 9

Information och julkhälsningar från SMKR sida 10

Rapport från hjärnan sida 11-12

Honnörsspalten sida 12

Dk Bojen & Inga-Lills funderingar sida 13

Medlemssidor 14-15

För hundra år sedan Sida 16

**FLOTTANS MÄN
GÖTEBORG**Örlogsvägen 6
426 71 Västra Frölunda
Tel. 031-29 07 23Hemsida:
www.flottansman.se/goteborgE-post:
flottansmangoteborg@telia.comOrganisationsnummer:
857200-4284

Plusgirokonto: 4 47 48-2

**PEJLINGAR
N:4 december 2018**Utgivare/Ägare:
Ansvarig utgivare:
Redaktör:
Distribution:
Manusadress:
Sista manusdag nr. 1/2019
Planerade utgivning:
Årsprenumeration:Lösnummerpris:
Trycks hos:**ORDFÖRANDEN HAR ORDET****Kamrater!**

Advent, lucia, jul- och nyårsfirande mm står för dörren. Hösten har varit lite rörig och nu kommer de sedvanlig julborden och ett vansinnigt köptempo (black friday och liknande igång på allvar). Förhoppningsvis blir det ett lugnare avslut på året med eftertanke och tid för lagom motion efter julmaten. En tid där vår "batterier" kan laddas för att orka med 2019 som förhoppningsvis blir ett bra år. Hösten har ju innehållit val till riksdag, regioner och kommuner och inneburit en stor frustration då inget parti eller koalition har tolererats av riksdagen.

Hösten inom FM Göteborg har inneburit ett stort nyttjande av Marinstugan för allehanda verksamhet såsom klubbafnarn, regionmöten, örlogsbesök från Tyskland med besök ombord i korvetten F 260 Braunschweig (lite större än de svenska) av ett tiotal medlemmar från föreningen med mycket intressanta redovisningar.

Tittar vi framåt så äger Båtmässan i Göteborg rum den 1-10 februari där vi deltar. Se vidare om detta på sida 3. Besök gärna vår monter i hall E. Monter E 00:23.

Viktiga meddelanden till våra medlemmar. På sidorna 10-11 finns information och en julkhälsning från Anders Emanuelson (ordf. SMKR) som samtidigt är en rekommendation att delta i intressanta och utvecklande sammankomster som årligen äger rum. 2019 i form av centralt möte och det Nordiska militära kamratföreningsmötet i Norge. Mer om detta finns på SMKR hemsida och kommer i närtid att finnas på vår egen hemsida.

Upprop! Rekrytera minst en medlem var! Se mer om detta på sida 3. Detta är grunden för att vi ska finnas kvar och kunna förvalta våra tillgångar i form av tomt, byggnad och inventarier samt våra samlingar.

Stöd verksamheten genom att besöka Marinstugan, delta i gemensamma projekt som underhåll, städning och givetvis våra klubbafnarn och liknande underhållning.

Post Nord känner väl de flesta till och att det är ett företag som inte går att lita på.

Det vill säga att man kan lita på att det blir allt dyrare med porton, att Post Nord inte vill dela ut post mer än varannan dag och allmänt göra det svårare för smärre kunder som vår förening att ha råd med avgifter och samtidigt allt sämre service.. Här får ju kostnaderna för vår tidskrift som nu äter en allt större del av de inkomster vi har. Det är här som rekryteringen av nya medlemmar betyder mycket för att vi ska ha råd med en egen tidskrift. Detta kommer att redovisas vid nästa medlemsmöte den 17 mars. Detta kommer att orienteras om även vid Årsmötet den 9 mars.

Glöm inte att besöka vårt årsmöte lördagen den 9 mars som inleds 1000 med kaffe och dopp. 1100 startar årsmötesförhandlingarna som beräknas vara avslarade vid 1200 varpå fortsatt kaffe pågår fram till 1300. Slut upp vid årsmötet. Gör Din röst hörd genom att lämna in förslag i form av motioner till årsmötet - närmare info om detta i utskicket med inbetalningskort som går ut under andra halvan av februari.

Jag önskar Er alla om en God Jul och ett Gott Nytt År.

Lars-Erik Uhlegård

4:e ÅRGÅNGEN SOM POSTTIDNING EFTER NAMNÄNDRING 2015

PEJLINGAR startade som ett medlemsblad med namnet **PEJLING** 1978

Kamratföreningen FLOTTANS MÄN. Lokalföreningen i Göteborg,
Lars-Erik Uhlegård / 0723-97 21 86 / lars-erik@uhlegard.se
Karl Harry Dahl / 031-91 32 42 / 0706-91 32 42 / harry.dahl@telia.com
FM-medlemmar och "Bojor". Vissa militära instanser och andra organisationer
Flottans Män, adress: se ovan till vänster / e-post till redaktör
Fredagen den 28 februari 2019
Mars 2019

För medlemmar utanför FM Göteborg 100:-/år (4 nummer)
För icke medlemmar i Flottans Män 150:-/år (4 nummer)
För icke medlemmar i Flottans Män 50:-
Sandstens Tryckeri AB Västra Frölunda

En stark marin med sjöstridskrafter, amfibieförband och marinflyg behövs nu!

Det lackar mot jul och när detta skrivs har Sverige ännu endast en expeditonsministär. Detta kan få besvärande följder för bland annat Försvarsmakten som av de flesta partier utlovats utökade ramar men där det tills vidare inte blir möjligt då i princip endast en förlängning av 2018 års budget gäller tills en ny ordinarie regering utsetts.

Rubriken tar upp vad vi verkligen saknar, en stark marin. Detta behöver tas på allvar i närtid. Politiker och den allmänna opinionen måste informeras bättre om att detta inte kan vänta. Vår framtid som nation kan vara i fara om vi inte kan skydda våra farvatten, var handels-sjöfart och vårt marina oberoende.

Sverige är ju att betrakta som en ö-nation tillsammans med Norge och min uppfattning är att våra nordiska riken måste ha en gemensam beredskap att möta framtiden helst ihop med Finland. Detta innebär att Sverige måste bli en del av Nato (helst tillsammans med Finland) för att säkerställa bästa möjliga skydd av Norden så att alla möjliga och en del omöjliga hot kan hanteras.

Vad kan vi då göra för att skapa ett rimligt sjöförsvar inom den närmsta tioårsperioden?

Jo, vi ska satsa på att öka fartygsnumerären med större ytstridsfartyg (fregatter) sex stycken i samarbete med andra ledande nationer och våra nordiska grannar för att få ned styckepriset. Vidare bör en ny korvettserie tas fram för främst verksamhet i Östersjön. Även där bör vi kunna få synergieffekter genom internationellt samarbete. Jag tror på robusta fartyg men mindre sofistikerade vad gäller minimal radarmålyta men med modern underrättelse-, stridslednings- och vapenutrustning samt god förmåga till framgångsrik inre strid.

Vad ska sådana fartyg vara bra för undrar någon? Jo fartyg i storleksområdet 100-130 meter som kan utgöra ett gott skydd fritt till sjöss i Västerhavet och hantera eskortbehoven tillsammans med andra nationer till och från Engelska kanalen och norr om brittiska öarna till Irländska sjön samt utanför norska kusten kommer att ha stor efterfrågan vid framtida konflikter.

Ubåtarnas antal bör snarast ökas till minst åtta genom två serier med minst fyra fartyg i varje så att minst två ubåtar kan vara avdelade till Västerhavet.

Minröjningsresurserna (som till del även utgör ubåts-skyddsresurser) måste kraftigt utökas med nya serier minröjningsfartyg resp. röjdykarfartyg.

Till dessa fartygstyper hör givetvis ett antal stöd- och trängfartyg. De vi har idag ska fortsatt nyttjas men behovet av ett mer avancerat "stridsstödsfartyg" måste tas på allvar och här bör tre stycken planeras att tillföras under perioden fram till 2030. Jag har tidigare beskrivit en sådan fartygstyp översiktligt i nr 3/2015. Nya isbrytare bör framöver hanteras av Marinen och ha förmåga till stöd av sjöförband, helikopterbasering och ledning av verksamhet. Framtid isbrytare bör vara väl skickade att uppträda i arktiska farvatten och utgöra en bra resurs för officersutbildningen till sjöss.

Från flygvapnet bör alla helikoptrar med marin förmåga överföras till Marinen och på sikt inrymmas i tre divisioner. Samverkan med flygvapnet ska utgöra förmåga att alltid kunna delta i FRÅD-verksamhet (flygräddning av stridsflygpiloter mm). Samgruppering av marinflyg med flygflottiljer eftersträvas där det är praktiskt som i Ronneby.

Amfibieförbanden bör snarast utökas till tre bataljoner och på sikt ännu fler samt fler bevakningsbåtar och andra amfibieresurser. De tre bataljonerna ska grundtilldelas till Västkusten, Sydkusten och Ostkusten. På sikt en norrlandsbataljon samt ytterligare en bataljon per kuststräcka (V, S och O).

Marinbaserna måste byggas ut för att hantera den ökade fartygsmängden och dess underhåll.

Här behövs givetvis satsas på ökad rekrytering för all marin verksamhet och målmedvetet bygga upp de kad-rar som krävs. Kombinerad värnplikt och ökat antal fast och tillfälligt tjänstgörande personal måste till.

Till sist en god Jul och 2 %-målet av BNP samt Nato-medlemskap. /Lars-Erik Uhlegård

Rekrytera!

Varje medlem bör försöka rekrytera en ny medlem till föreningen. Bjud in vänner och bekanta till Marinstugan på söndagar och intressera dem för verksamheten. För att bli medlem räcker det med att ha ett intresse för föreningen, marinen/sjöförsvaret, sjöfart och maritim verksamhet.

Givetvis är det enklare att motivera de som gjort värnplikten inom marinen eller varit anställd inom vapnet men alla kan söka och det borde vara möjligt att snabbt få in nya krafter i vår förening. Ansökan kan ske via hemsidan eller på blanketter som finns i Marinstugan.

Ställ upp vid 2019 års Båtmässa med mera!

Ett nyårslofte skulle kunna vara att delta i minst ett vårmöte och minst ett höstmöte under 2019. Det är på detta vis som vi kan få fart på verksamheten och göra så många som möjligt delaktiga.

Under perioden 1 till 10 februari äger Båtmässan rum i Göteborg (Svenska Mässan vid Korsvägen). Där deltar Flottans Män i Göteborg med mint två medlemmar i vår monter för att göra vad som krävs för att intressera besökare för vår verksamhet. Du som är intresserad att medverka tag kontakt med Sture Magnusson snarast för mer info. Telefon till Sture är 073-934 07 68. Ring!

AKT SLAG

När vår före redaktör Alf Åberg vintern 2011-12 meddelade att han inte orkade längre kom ordföranden Bertil Andreasson och jag överens om att själva försöka få ut nummer ett 2012. Vi kallade då mig för tillförordnad redaktör. Det är jag fortfarande men vi har slopat ordet tillförordnad.

I Marinstugan har jag hittat några mappar med "manus" som troligen är ett *arv från tidigare redaktörer inklusive Alf* och som jag antar inte varit publicerade tidigare. Jag presenterar nedan tre av dem.

En del av författarna vet jag, att De inte finns bland oss längre, men jag skall presentera berättelserna med så mycket fakta jag kan finna beträffande författarna.

Jag kommer att som överrubrik skriva
ARV FRÅN MARINA KAMRATER

Jag kommer att i detta nummer börja med (1) "Postumt nedtecknade minnen" av f. stewarden och "Kap Horn-seglaren" *Wiktor Hansson, Halmstad, född 1896 och avliden den 26 maj 1974*. Viktors minnen är upptecknade för FM:s räkning av Arthur Karlsson. Arthur Karlsson var då sekreterare vid Flottans Män Halmstad.

Denna historia räknar jag med skall avslutas i nästa nummer.

(2) "Legenden om jagarna" *Fördrag från Ned Olow 1987 10 06. (kop. 8 ex)*

I vår rulla har jag bara funnit en Olow **John-Edward** född 1918 och som lämnade föreningen 1970. Kan **Ned** vara en synonym eller ett kamratnamn eller är/var **Ned** medlem i en annan lokalförening?

(3) "Jagaren *Modes* sista expedition 1917- 1918" *f.d. konteramiral Ragnar Wetterblad.*

Vet Du som läser detta något om historierna eller författarnamnen är jag mycket tacksam om Du tar kontakt. Jag vill inte på något sätt "trampa någon på tårna" när jag publicerar ovanstående.

Telefonnummer och e-postadress finns på sidan 2.

Karl Harry Dahl

ARV FRÅN MARINA KAMRATER

Salta jagarbesättningar från fornstora dar

Några minnen från beredskapen 1916-1918. Postumt av f. stewarden och "Kap Horn-seglaren" Wiktor Hansson, Halmstad född 1876 och avliden 1974. Upptecknat för FM:s räkning av Arthur Karlsson, sekreterare Flottans Män Halmstad där Wiktor var medlem.

Jag har varit till sjöss i 52 år och har alltså ett långt och omväxlande sjömansliv bakom mig. En stor del av denna tid har jag varit steward ombord på lastfartyg och när jag började 1912 - bara 16 år gammal - gick vi på traden med segelskutor.

År 1916 till det andra världskrigets slut gjorde jag värnplikts- och beredskapsjänst i flottan och var därunder sjökommenderad på bl.a. HM jagare *Magne* - kustflottans finaste och för inkräktare "farligaste" örlogsfartyg, vilket vi alla *Magne*-flottister då tyckte - och upplevde under denna tjänstgöring i neutralitetsvaktens många äventyrliga och tragiska händelser till sjöss. Sålunda kan jag exempelvis tala om , att under första världskriget hade tyskarna en hel del spioner i hamnarna och ombord på fartygen. Det hände därför ganska ofta att skeppen intet ont anande helt enkelt sprängdes i luften av sabotörer.

Fartygen gick ju alltid i stora konvojer och hade därvid regelbundet örlogsfartyg av något slag som bevakning och närskydd. En gång minns jag det var särskilt dramatiskt under konvojtjänsten. Det var när båten som låg så där en hundra meter från oss plötsligt flög i luften - sprängd i bitar!

1916 - mitt första värnpliktsår - fick jag vara med om att plocka upp en hel båtbesättning ur vattnet, efter det de hade blivit överraskande anfallna av tyska karna.

Jag har varit till sjöss under tre krig. Först var det de båda världskrigen. Sedan var jag också med en gång i Medelhavet, när det var bråk mellan Israel och Egypten.

Kap Horn, som bekant ett av de blåsigaste och besvärligaste farvattnen på jordklotet för oss sjöfolk, rundade jag första gången 1923 med fyrmastade *Gullmaren* från Göteborg. Stormarna var den gången fruktansvärda vid "Hornet" - vi hade inte torra däck på sju långa och slitsamma veckor!

Så berättade stewarden Wiktor Hansson vid en lokaltidningsintervju 1973. Wiktor "gick iland" 1970.

Fartygschefens kalfaktor ombord på HMS *Magne*

Jag skall nu berätta några avsnitt ur min historia från den tiden under det första världskriget, när det begav sig, att jag skulle göra såväl värnplikt som beredskapsjänst (sjötjänst) i flottan och då i all synnerhet stanna något inför en minnesrik och händelsemättad jagarexpedition med ifrågavarande HMS *Magne*. *Magne* var då en av kustflottans åtta jagare som ingick i neutralitetsvakten

-de snabbaste och därför också de viktigaste enheterna i sjöfartsskyddet - och ombord på vilken min lämplighet som jagarmatros nu skulle definitivt provas.

Det var även ombord på detta krigsskepp, jag tillsammans med uppdraget som däcksgast (och biträdande signalman) jämväl skulle bestrida tjänsten som s.k. uppassare hos fartygets chef, dåvarande kapten S. Dahl (sedermera under tiden befordrad till kommandörkapten av 2:a graden) samt sist men förty absolut inte minst den viktiga gunrumshovmästare-befattningen. Vilken syssla, det kan jag säga inom parantes, säkerligen satt ettriga myror i huvudet på mer än en ung oerfaren och med befattningen ovan blåjacka.

Jag hade efter rekryten blivit kommenderad på en kustflottans jagare - då en av den koleldade förkrigstypen och försedd med inte mindre än fyra bolmande skorstenar, som ibland användes för rök- och dimbildning till sjöss - och förstod alltså fuller väl, att här om inte annars skulle mina eventuellt förvärvade sjömansegenskaper sättas på avgörande prov. . .

- Kasta loss! - chefens kommandoord lät synnerligen uppfodrande till däcksbetjäningen ombord. Äntligen hade då proviant, krutkarduser, projektiler, torpeder m. m. blivit instuvade ombord på jagaren och det nog så påfrestande utrustningsarbetet - inte att förglömma. Det smutsiga och ansträngande kolningsjobbet vid mobiliseringskajen i Karlskrona avslutats, åtminstone för denna gång, för att genom det hörbart enkla men dock kraftiga kommandobeskedet låta såväl örlogsfartyget som dess bemanning komma in i ett nytt - och kanske dessutom mera spännande!? - skede av expeditionen.

Det hade nämligen från en ganska säker källa förljudits, att vi under denna sjöexpedition framledes även skulle få vara med om något slag av de högligen improvisatoriska krigsövningarna, som kustflottan under sitt deltagande i neutralitetsvakten, emellertid i inskränkt mening, vid vissa tillfällen dock anordnade för vissa förband.

Magne skulle på denna sjöexpedition även tjänstgöra som divisionschefsfartyg för någon torpedfartygsgrupp. Efter vad som sades. Givetvis till stor nöjelse för mig - nota bene - som alltid hade svärmat för "överordnande" fartyg i sjötjänsten, alltifrån amiralens flaggskepp *Oscar II* ända ner till torpedbåtsgruppchefens anspråkslösa "cigarrer". Skämt åsido, så var det skönt att till havs låta hela sin sjösinnade varelse taga del av det yrande och brusande bogvattnet, som för båtens 15-16 knops fart jagade åtskilliga droppar av skummande saltstänk upp mot backens tunna plåtbeklädnad.

Då Kungsholms fort efter en stund lämnats ur sikte och sydvästlig kurs satts för jagaren, överlämnade så chefen sin post på bryggan till den unge subalternofficeren (löjtnant TG. Hagman). Precis en timme före vaktombytet hade jag erhållit order om middagens omedelbara iordningställande, vilket vid detta tillfälle,

minns jag, skulle bestå av gädda och fläskkotletter. Jagaren *Magne* gick ännu relativt lugnt och stadigt, oaktat den kraftiga sjögången.

Chefen var både syn- och hörbart förtjust över den lyckade anrättningen och lät genast genom mig framföra smickrande lovord till fartygets kajutkok. Denne var en 35-årig man och till synes väl bevandrad i sjömanslivets många detaljer - samt då inte minst i den ädla kokkonstens utpräglade mysterier. Han skulle sålunda - efter vad som berättades mig - dessutom ha en respektabel praktik i gemet bakom sig.

Men en praktik hade han trots allt ännu ej vunnit, den svåra, nämligen att i det lilla jagarköket förätta sina matlagningssysslor, då båten var i hög sjö, storm-väder eller vad man nu vill kalla det. Det var naturligtvis ej heller någon lätt sak, inte ens för en mångårig van skeppskock, att reda sig i dylikt busväder och som vår division vid detta ifrågavarande tillfälle skulle gå västkusten, visste varje man ombord på *Magne* att det under denna expedition skulle det bliva både "gropigt" och genomvått.

Nåväl, löjtnanten skulle naturligtvis ha middag även han, fastän han för tillfället tjänstgjorde på bryggan. Jag fäste mim blick på hans väderbitna ansikte och såg genast, att han inte var vidare trakterad av att äta de något avsvalnande rätterna som bjöds, men jag tänkte som så, att hans tur till befordran kommer nog en vacker dag och då blir det ju en annan kollega som får nöjet att vara kommenderad officer och spisa kallnad mat i sin tur. Ty olika falla "ödets lotter" även inom Kungliga Flottan.

Hut som helst. På natten blev det hiskelig sjögång. Det hade mo kvällningen mulnat så till den grad otäckt och högst oroväckande borta vid horisonten. Vågorna hade alltmer börjad gå vitfradgande och upprörda och snart gjorde de sig även så närgångna, att de letade sig ända upp på kommandobryggan där fartygschefen övertagit befälet.

- "Gå efter min regnrock, Wiktor"! - "Ja chefen"!

Hållande mig ordentligt fast i räckverket utefter fartygssidan i den nu hårda sjögången, banade jag mig akterut på det av vredgade sjöar ideligen överspolade däck och sökte mig ner i kajutan. Väl nedkommen under däck, fick jag genast en känsla: Så märkvärdigt tryckande och instängt det kändes där nere. Så konstiga slingringar man tydligt förnam, när man stod på durken och därtill propelleraxelns obehagliga surrande.

Jag började kallsvettas, fick i ett huj upp dörren, rusade upp för trappan och måste luta mig över akterräcket. Min första tribut till havet ombord på *Magne*! Så sprang jag ner i kajutan igen, fick hastigt btag på rocken och kom äntligen upp till chefen på bryggan med den. - "Så länge du dröjde?" "Ja" "Gå nu ner och bädda åt mig" "Ja Chefen".

Usch, vilken order - jag bädda. Nåja, det måste väl ske. Så jag gick och gjorde det.

Då jag omsider slutligen lyckades kravla mig upp på däck, letade jag mig i det rådande mörkret fram till en nedgång till något av manskapets förläggningstrymme slog ena armen en slags ledstång, somnade genast in och tillbragte sålunda i den ställningen min första natt ombord på en jagare.

Under natten hade stormbyarna bedarrat och morgonen hade öppnat Sundets armar åt oss i en förhållandevis lugn sjö ångade vi nu fram genom Öresundsströmmen, för att några timmar senare på dagen förtöja i Helsingborgs hamn.

Det var söndag. En välgörande söndagsfrid rådde i den eljest hektiska hamnruschen. Ett stilla blåblekt skimmer vilade ute över Sundets vatten. Rengöring av alla delar var redan under lördagens lopp undanstökat. Sedan uppställning i divisioner, d.v.s. mönstring av manskapet, i hast verkställdt, var det permission för den fria delen av besättningen. För egen del måste jag tyvärr vara ombord på jagaren.

Fartygschefen skulle nämligen i samband med hamnvistelsen ha middag ombord för underlydande fartygschefer. Matsalen, den lilla jagarkajutan, var ”fylld” av gäster - fyra torpedfartygschefer utom värden själv, jagarchefen - alla gladlynta och muntert samspråkande sjöofficerare. Det hela gick med glans, åtminstone ur min egen hovmästarsynpunkt betraktat.

Matsalen, i detta fall gunrummet, var väl annars inte något större utrymme för bjudningar av detta slag. Jag vill ännu i dag minnas, att någon mera förstklassig servering av gäster ombord aldrig kunde åstadkommas på den tidens trånga jagarutrymmen. Man fick hålla till godo med vad som stod till buds och sänjan i lokaliteterna var det sannerligen inget fel på. I mitt eget lilla officerspentry stod jag dock stundtals omgiven av sig ända upp till halsen upptornade diskar och kärl med matrester. Tiden för dessa ”kalas” ombord syntes mig alltid lite väl lång och med ett stilla allvar begrundade jag alltid den föga uppmuntrande anblick porslinets glatta ytor åstadkommer.

Sedan vid detta tillfälle diskmassans klarering avlöst lyckligt, såg jag chefens fryntliga ansikte, be-lyst av glöden från en stadig 25-öres cigarr, komma emot mig där jag står nästan färdig.

”Hovmästaren, sedan du gjort allt klart, är du fri till kl. 12 i natt. ”Men chefen - jag har ju vakt i dag”. - ”Har **j a g** sagt, att du har permission, så har du - förstått!” - Tackar chefen”

Nu var det jag som i min tur fick bråttom att färdigställa det hela, varefter jag smet in till vakthavande underofficeren, fartygets styrman, och meddelade, att jag av själva fartygschefen fått permission till midnatt.

Så mötte mig också på stan en glad och god skånsk flicka. I hennes trevliga sällskap försvann så timmarna fort mot 12-slaget, då ju alla personliga illusioner abrupt bryts på grund av flottistens disciplinära hederskodex ”Tjänsten framför allt”

Med jagaren Magne på Krigsövning någonstans å ostkusten

Tiden för de speciella men dock av neutralitetsvakten starkt begränsade krigsövningarna nalkades nu och fördenskull utbytte vi västkustens oroliga vatten mot ostkustens lugnare och mera skärgårdsbetonade innanhavsliv. Det var natt till sjöss och övningar med jagar- och torpedbåtsanfall.

Fastän det är krig ute i världen nu och även vår svenska kustflotta är mobiliserad till ständig vakt-hållning längs rikets kuster, så låt oss ändå antaga, att några representanter från allmänheten är inbjudna att tillsammans med oss, flottans eget folk, följa denna fingerade sjökrigsövning i mindre skala. Nu skola vi därför först tyst och stilla, medan det är mörkt och ingen ser oss, smyga oss ombord på jagaren Magne, så att vi får vara med om ett nattligt jagaranfall mot en ute i havsbandet förankrad fientlig eskader.

”Se där kommer plötsligt fartygschefen upp från sin hytt! Han har i detta nu gummistövlar, sydväst och oljerock på sig och vore vi inte själva säkra på vår sak, kunde man nästan tro, att det var vålnaden i Hamlet som var i antågande. I skenet från en tillfällig ljusläcka - eljest under övningen väl förskärmad - hinner vi konstatera att det är den högst mänskliga kapten Dahl, fartygets egen befälhavare, som nu är på väg att ta kommandobryggan i besittning.

Jagaren kastar loss förtöjningarna och glider som en skugga ut i kolmörka natten. För min del stod jag vid rodret för tillfället, uttröttad, ja, halvt insomnad på min post. I manöverhytten intill rådde en kvav, elak hetta, och från bryggan hördes då och då ett kommandoord slungas ut i natten. Annars en spöklik tystnad ombord på vårt fartyg. Divisionens övriga jagare styrde strax efter i vårt kölvatten. ”Sakta framåt” visade nu maskintelegrafen och utmed några bergväggar om babord gick färden vidare - till en början sakta, spanande. Där, långt, långt borta - syntes nu konturer av några pansarbåtar - var det månne fienden?

Maskintelegrafen ringer ånyo! Farten ökas nu något. Jagaren håller sig dock fortfarande in under land och stryker ganska tätt förbi kobbar och skär i havsbandet. Alla ljus ombord är för övrigt strängt förskärmade. Det är mörkt som i en säck. Ibland låter fartygschefen en elektrisk ficklampa blinka till ett tag, men det är bara för att ta en korrigerande blick i kortlådan på bryggan och han kommenderar nu i samtals-ton till roängångaren - alltså mig - följande: babord - babord bättre - babord dikt - lätta på rodret - rätt så. På så sätt går färden i ungefär en halvtimme.

Där borta öppnar sig en fjärd. Fyra pansarfartyg avtecknar sig svagt som siluetter mot bakgrunden.

- Klart till anfall -

Sömnlusten försvann nu med ens. Jag blev i hast klarvaken. Med spännt intresse och nerverna på helspänn följdes nu istället varje chefens manöverorder. Jag såg

den hopkrupna karaktäristiska sjömanstypen; ömsom tittande i sjökortet, som då belystes av en elektrisk ficklampas koncentrerade strålar, ömsom tittande genom dubbelkikarens skarpa glas på den fientliga styrkan, som alldeles nyss låtit sina projektörer undersöka omkringliggande farvatten. Vi hade dock lyckats förbli obemärkta och strålkastarnas oroliga sökarsken släcktes. Vi var således helt nära fienden och saktade därför farten något samt kryper samtidigt längre in mot land. Det är så tyst. Man hör endast propellerslagen som ett plumsande då och då. Nere i eldrummen är nu trycket i ångpannorna uppe för högsta möjliga fart. En sista orientering i kortlådan av fartygschefen.

Då - hör jag plötsligt tvenne snabb signaler på maskintelegrafen: "Högsta möjliga fart framåt!" Följt av kommandoordet: "Styr på främsta pansarbåten!"

Nu blir det fart på jagaren *Magne* skall jag säga. Båtens skrov skjuter upp med förstäven i luften och akterskeppet gräver ner sig i sjöarna - hela skeppet skälver och skakar i ett. Kobbarna börjar plötsligt ila förbi som landskapsbilderna från ett snälltågsfönster. Vi gira en aning babord och vi har bara så där 3000 meter kvar till fienden - som till synes ännu sover i godan ro.

Nu kände jag själv den livgivande spänning, som anfallet förde med sig såväl över befäl som manskap ombord. Den smäckra jagaren formligen reser på sig till strid. Förskeppet skjuter stadigt fram genom havsvågen, som i bländvita färor öppnade väg för flottiljen, medan akterskeppet skälver och skakar som i frossbrytningar. Det av korkmattor belagda däck mellan trossbotten och maskinrum-pannrum blev nu så varmt att det kändes genom skosulorna. Där nere i jagarens eldrum arbetade i denna stund båda vaktkvarterens eldare med febrila ansträngningar att få upp farten till högsta möjliga. Stadigt med ena handen på manöverarmen och den andra handen avtorkande sitt av svett drypande och sotiga ansikte, såg maskinisterna därnere på ordertelegrafens visare, klara att lyda minsta lilla vink från fartygets egenväldiga hjärna, chefen.

Där uppe på manöverbryggan stod den man, som hade fartygets öde i sina händer - och som nu dessutom så gärna ville ge "fienden" ett riktigt dråpslag. Kosta vad det kosta ville!

Då divisionen kommit förbi de luriga skären och undervattensgrunden och ut på fjärdens rymliga vatten, intogs genast flankformering för drabbning. Vi är nu på endast 2000 meters avstånd. En av jagarens däcksmatrosar står nu med höjd signalpistol klar att avskjuta ett skott - som skall markera, att torpeden är på väg mot "fienden." 1000 meter kvar, jag hörde skottet gå.

-Babord dikt! - Hastigt lydde jag kommandoordet. Jagarens kölvatten beskrev en skarp kurva. Så ännu ett signalpistolsskott. Då "rätt så" kommenderats krängde fartyget häftigt åt ena sidan. Farten minskades nu - vi var i säkerhet.

Torpedsalvorna (fingerade) hade emellertid givit tecken till sjökrigsskådespelets egentliga början, ty det

blir plötsligt ljust som vore det mitt på dagen. Ett helt dussin ljusstarka strålkastare från pansarfartygen kasta i ett nu sina knippen av guld över oss och dessa skarpa ljusknippen bländade våra ögon. Man börjar också skjuta på oss från "fiendens sida". Pansarbåtarnas kanoner dåna för fullt. Först från det lätta och snabbskjutande artilleriet ombord, så från det medelsvåra artilleriet i pansartornen. Salvorna brakar löst på de undanformerande jagarna och vi blev formligen översköljda med "krut och kulor" från "fiendens" kanoner. Men för sent - att rädda den stolta pansarflottiljen, som nu - enligt vår egen uppfattning - tack vare det överraskande torpedanfallet från vår sida nog skulle lidit betydande haverier, om det hela varit en verklig kamp på liv och död.

Skådespelet till havs varade endast några minuter. Så blir det tyst igen." Vi för vår del avlägsna oss lika smygande som vi ankommit till "krigsskådeplatsen."

Så småningom bröt den nya dagen in. Jagaren *Magne* ankrade i en liten vik av den långsträckt fjärden. Jag serverade kaffesurrogat och skorpor åt gunrumsinnevärdarna och sedan jag själv fått min berörda anpart av anrättningarna, slumrade jag överväldigad av manövertrötthet snart in bland mina kamrater på trossdäcket, där det inom kort snarkades "den rättfärdigas sömn" och drömdes - drömdes om nattliga blixtanfall och knipsluga jagaröverrumplingar på de oviga fruktansvärda pansarkolosserna. Det är så förvånansvärt tyst ombord på *Magne* i morgonvåken."

Men lika tyst få vi utomstående smyga oss i land nu. Så att ingen ombord observerar oss.

Då vi åter var färdiga att förena oss med vår division, var årets förbandsövning redan avslutad. Återstod således för vår del att avgå till Karlskrona, där tillfällig avrustning för jagarens översyn på örlogsvarvet skulle äga rum. Nu ansåg jag mig för egen del fått ett lämpligt dop som jagarmatros och då dessutom gunrummets privata teservis jämte åtskilliga drickspengar skänktes mig i samband med avpolletteringen, kan jag för min del ej säga annat, än att jag har enbart angenäma personliga minnen från denna min händelserika sjöresa i HMS *Magnes* tjänst

Vi återkommer nästa nummer med några spalter om Viktor Hanssons minnen.

Magne (Inget id-nr.) som var vår andre jagare byggdes 1905 i England, utrangerades 1936 och såldes till skrotning 1943. **Magne** var koleldad och hade en tripplexpansions-maskin på 7706 indikerade hästkrafter och gjorde 30,713 knop på provturen. Besättningen var 67 man. Huvudbestyckning var sex 57 mm kanoner och två torpedtuber.

En namne **Magne II** (30) byggdes på Götaverken under kriget (1942) **Magne II** modifierades och klassades som fregatt (74) 1954-55. Ubåtsjaktutrustning och antiubåtsvapen tillkom. Utrangerades 1966

Red.

Kent Nordström berättar

I senaste numret av vår tidning Pejlingar kunde vi läsa om den tragiska bortgången av vår riksordförande Johan Forsslund och något om hans gärningar. Jag lärde känna Johan 1968 då vi båda tjänstgjorde på jagaren Småland, jag som eldledningsofficer och Johan som ubåtsjaktficer.

Johan och jag kom bra överens och när jag våren 1972 fick uppdraget att organisera provturskommandot för patrullbåten Jägaren hade jag också möjlighet att påverka valen av personal till kommandot och den första besättningen. På det viset kom Johan med när kommandot startade sin verksamhet.

Vi var båda med på byggnadsvarvet i Bergen i Norge under de avslutande installationerna och varvsprovturerna. När fartyget övergått i svensk ägo tillträdde jag som 1.e officer och Johan som 2.e officer och vi var båda i högsta grad inblandade i den utprovning av fartyget som skedde 1972-1974 som underlag för kravsättning till de kommande serietillverkade fartygen.

Efter allmän kurs på dåvarande Militärhögskolan återkom jag som fartygschef (FC) på Jägaren våren 1974. Även nu kunde jag påverka valen av officerare och Johan blev min 1.e officer 1974-75. Det blev en tid fylld av hårt arbete under den avslutande utprovningsperioden men även perioder med återhämtning. Johan och jag blev riktigt goda vänner och fortsatte att umgås regelbundet i många år efter att vi gått skilda vägar.

För att ge våra medlemmar en annan bild av vännen Johan än som framgår av nekrologen i Pejling kan det måhända vara intressant att läsa något om Jägarens deltagande i statsbesöket i Köpenhamn våren 1975 där merparten av de praktiska förberedelserna ombord föll på Johans lott. Johan var en utmärkt 1.e officer, duglig och pålitlig om måhända en aning bångstyrig men alltid med glimten i ögat. Förhoppningsvis framgår detta av nedanstående redogörelse hämtat från min artikel i Patrullbåtsboken från 2013:

I april månad 1975 genomförde H.M. Konungen ett statsbesök i Danmark. På motsvarande sätt som skedde vid statsbesöket i Finland hösten innan var delar av Kustflottan engagerade även denna gång. De fartyg som deltog i Danmarks-besöket var minfartyget Älvsborg, jagaren Gästrikland och patrullbåten Jägaren båda ur 1.a skolflottiljen jämte alla fyra torpedbåtarna från 11.e torpedbåtsdivisionen.

Statsbesöket skulle utgå från Karlskrona vid lunchtid en dag och starta officiellt efter förtöjning i Köpenhamn morgonen därpå. En av de uppgifter Jägaren tilldelades var att hämta H.M. Konungen vid

Kungsbrotrappan i Karlskrona och efter en kortare sjötur sedan avlämna honom vid jagaren Gästrikland för vidare resa till Köpenhamn.

Vid den tiden skulle Gästrikland ligga till ankars på redde mellan Aspö och Tjurkö. Under den korta sjöturen skulle torpedbåtarna ligga till ankars nord om Smörasken strax utanför inloppet till örlogshamnen. Tanken var att torpedbåtarna skulle passeras och honnörer utväxlas.

Jägaren hade från leveransen 1972 haft ett för flottan vid den tiden osedvanligt högt drifttidsuttag och krämpor i huvudmaskineriet gjorde sig påmindat allt oftare. Från min sida fanns således en viss oro att uppgiften inte skulle kunna ske på det sätt som förväntades eller uttryckt på ett annat sätt: När H.M. Konungen är med måste allt fungera perfekt och möjligheter till improvisation är begränsade.

Strävan efter perfektionism tog sig flera uttryck. Frekvensen telefonsamtal från olika myndighetsföreträdare till mig, inte minst från Kustflottans stab (Flaggen), ökade kontinuerligt från januari månad till april från några samtal i veckan till många samtal dagligen. Man ville i all välmening försäkra sig om att alla möjliga detaljer beaktats och förbättrats för att inget skulle gå fel eller lämnas åt slummen. Det blev förstås litet patetiskt till slut. Min oro var knappast att fartyget inte skulle vara ordentligt förberett utan mest om det skulle fungera maskinellt – skulle båda huvudmotorerna fungera eller bara en?

Nåväl, färdvägen prövades att antal gånger och det föreföll lugnt den stora dagen utom i ett avseende. Vädret försämrades och på förmiddagen var vinden hård från syd. Torpedbåtarnas förmåga att behålla sina uppankrade positioner vid Smörasken blev mer och mer tveksamt. Och det fria utrymmet mellan torpedbåtarna och uppgrundningen vid Stumholmen krympte allt mer.

Redan klockan 1030 den stora dagen embarkerade chefen för kustflottan (CKF) och flaggkaptenen (FK) för att vara ute i god tid för mottagandet av H.M. Konungen. CKF, FK och jag själv tillbringade väntetiden i Jägarens gunrum över en kopp kaffe med för dagen införskaffat lämpligt tilltugg – danska wienerbröd.

Ungefär samtidigt började Alamedan och området runt landshövdingens residens att fyllas med intresserade åskådare och skolklasser, alla förstås försedda med svenska flaggor klara att viftas med. Vid 11-tiden anlände Marinens musikkår och började sina förberedelser strax bredvid Kungsbrotrappan.

Plötsligt under kaffestunden öppnades dörren till gunrummet av min 1.e officer Johan, som stack in huvudet och anmälde klart och koncist: **Nu kommer dom!** Därefter stängdes dörren lika plötsligt som den hade öppnats. Den situation som nu uppstod kan beskrivas som lätt panikartad trots att

visade 1100 och att H.M. Konungens ankomst skulle ske först klockan 1200.

Både CKF och FK försökte komma ut från det trånga gunrummet samtidigt utan att lyckas särskilt väl. Båda hamnade pladask på durken fysiskt sammanflätade med varandra. Jag tror amiralen hamnade underst. Paniken föreföll vara nära.

När dessa gentlemän så småningom fått ordning på sina respektive armar och ben och började resa sig upp öppnades igen dörren till gunrummet och nu anmäler min l.e officer Johan lika klart och koncist som vid det tidigare tillfället: **Musikkåren menar jag!** Därefter stängdes dörren igen.

Den atmosfär som nu uppstod kan beskrivas som något ansträngd. Tystnaden lägrade sig och varade ett bra tag. Som FC funderade jag förstås på hur jag skulle kunna mildra den uppkomna situationen. I avsaknad av lämpliga alternativ kunde jag då bara komma på att igen efterhöra huruvida CKF och FK ville ha påfyllning av kaffe och wienerbröd. De avböjde vänligt men bestämt.

Nåväl, stämningen lättade efterhand. H.M. Konungen anlände planenligt klockan 1200. Fartyget kastade loss och utförde sin uppgift men den fria passagen förbi torpedbåtarna var trång och det kanske var mer tur än skicklighet som gjorde att ingen olycka inträffade.

H.M. Konungen åtföljd av CKF och FK avlämnades till jagaren Gästrikland. Resten av det officiella besöket innebar fin avkoppling efter all den frustration som drabbade mig och min besättning under förberedelserna. Och jag tror att både CKF och FK efteråt har skrattat gott åt händelsen vid Kungsbrotrappan på samma sätt som Johan och jag.

Patrullbåten **Jägaren** (P150) byggdes 1972. Modifierades senare och utrangerades inte förrän 2016.

Jägaren fick fr.o.m. 1978, sexton efterföljare (P151-P166). År 2008 var samtliga utom **Jägaren** utrangerade.

Läs även Kent Nordströms artikel om "**Jägaren**" i Pejlingar nummer två 2016.

Bilder: Arkivmaterial
Red.

Tyskt örlogsbesök i Göteborg

FGS F 260 Braunschweig och F 264 Ludwigshafen am Rhein på besök vid Stigbergskajen 2018-11-25.

Några av deltagarna vid besöket ombord i korvetten Braunschweig poserar på manöverbryggan tillsammans med en av våra tyska guider söndagen den 25 november.
Foton: L-E Uhlegård

Adventskaffe i Marinstugan (Första advent)

Vår kaplan Bert Löverdal håller en betraktelse till andäktiga åhörare.

Foto: L-E Uhlegård

Ordföranden SMKR, Anders Emanuelsons, Orientering och Julhälsning

Kamrater!

Vilket härligt år, 2018!

Först och främst vill jag hälsa våra sex nya medlemmar Försvarets Logistikveteraner Boden, Föreningen P 5, AF 2 Kamratförening, Bodenartilleristen, Sjöofficerssällskapet i Stockholm samt Lidingö Hemvärns Kamratförening varmt välkomna!

Representantskapsmötet genomfört med en högre närvaro än tidigare. Regionala möten genomförda, sju stycken, med en mycket positiv stämning. Det blev ett möte mer än vad vi inledningsvis tänkte, nämligen i Bergslagen. Vi hade bestämt att två frågor skulle diskuteras. Respektive kamratförenings överenskommelse med värdförbandet och rekrytering.

När det gäller överenskommelsen är det av mycket stor betydelse att vi vet statusen på alla överenskommelser mellan kamratförening och värdförband. Skälet är mycket enkelt, vi kommer under våren återrapportera till Försvarsmakten och peka speciellt på de förband där stödet till kamratföreningen (-arna) inte fungerar enligt bestämmelserna i Parad 6. Självklart kommer vi också lyfte fram de förband som sköter sitt stöd på ett bra sätt. Jag trodde att jag skulle få chansen att tala till alla förbandschefer den 27 november i samband med C PROD förbandschefsmöte, men med hänsyn till det kärva planeringsläget inom Försvarsmakten ströks denna möjlighet. Hoppas att ett nytt erbjudande kommer under våren. Jag uppmanar er alla att komma med ert läge vad avser överenskommelse under januari till SMKR kansli. Alla föreningar var inte med på de regionala mötena. Nästa höst kommer vi återkomma med regionala möten och utöka antalet till 8, med Gotland.

Vad avser rekrytering kom det fram många goda förslag under mötena. Dessa kommer nu att överarbetas av Lars Sjölin. En särskild punkt som diskuterades på alla mötena var Hemvärnet. Hur skall vi utöka samarbetet föranledde ett möte med Rikshemvärnschefen, ett möte som var konstruktivt och ger oss möjligheter att gå vidare.

Under det centrala mötet 9–10 april kommer vi att återkoppla status kring överenskommelser och ge er en sammanställning och tips för att kunna höja rekryteringen. Mötet inleds på eftermiddagen med att en företrädare från Rikshemvärnsstaben (Rikshemvärnschefen var tyvärr upptagen) som beskriver utvecklingen inom Hemvärnet. Rikshemvärnschefen kommer från 2020-01-01 produktionsleda Militärregionerna vilket bland annat innebär att ett antal av er kommer få nya värdförband. Därefter blir det en uppdelning på tre tåter och där kommer respektive försvarsgrenschef att informera och diskutera med er. Efter detta kliver vi ombord på Tallinnk Silja för fortsatt möte ToR Åbo.

12–16 juni är det åter dags för det Nordiska kamrat- och veteranmötet. Det avhålls i Norge, med Elverum som central ort. Temat för mötet är Kongens nei 1940. Ett spännande och trevligt program har vi att se fram emot.

Höstens verksamhet

- Värdförbandskopplingen har uppdaterats och kommer finnas med i VU 19
- SMKR med några kamratföreningar deltog i FM Huvudflygdag i Uppsala
- Sex regionala möten har genomförts under september-november.
- Mentorprogrammet genomförs vid LSS.
- Planeringskonferens har genomförts under september.
- Samverkansmöte med de nordiska länderna inför nordiskt kamratföreningsmöte i Norge genomfört.
- NORDEFECO_möte genomfört i Helsingfors med två representanter ur SMKR.
- Tre styrelsemöten har genomförts, det fjärde genomförs i december.
- Flera möten har genomförts med HKV PROD/UTB.
- Två samverkansmöten har genomförts med FM Veterancentrum.
- SMKR har informerat om kamratföreningarnas möjlighet av stöd till utlandsveteraner inför Försvarsmaktens Veteran- och Anhörigsamordnare.
- Tre besök vid lokala kamratföreningar har genomförts. (F 7, KA 2, I 11)
- SMKR har samverkat med Rikshemvärnschefen.
- SMKR har instiftat en ny valör av förtjänstmedaljer, brons.
- Plaketterna i guld, silver och brons utgår som personliga utmärkelser.

Forts. på nästa sida

Kommande verksamhet

Första halvåret 2019

- Planeringskonferens 11-13 februari.
- Centralt möte 9-10 april.
- Mentorprogrammet fortsätter och utvärderas
- Veterandagen 29 maj.
- Fyra styrelsemöten finns inplanerade.
- Två möten med PROD/UTB.
- Två samverkansmöten med FM Veterancentrum.
- Besök vid lokala kamratföreningar
- Nordiskt möte 12 – 16 juni i Elverum, Norge. (12 juni är tillresedag)

Andra halvåret 2019

- Åtta regionala möten.
- Planeringskonferens.
- Fyra styrelsemöten finns inplanerade.
- Två möten med PROD/UTB
- Fortsatt utvärdering av mentorprogrammet.
- Två samverkansmöten med FM Veterancentrum.
- Besök vid lokala kamratföreningar

Fortsätt med ert stora engagemang för Era medlemmar, för Försvarsmakten och för att fortsätta utveckla SMKR. Vi tillsammans är Försvarsmaktens största supportergrupp, en viktig del i att hantera sin *dåtid* – vårda minnen, traditioner och kultur. Sin *nutid* – skapa en lärande organisation där reflektion är av stor betydelse och kamrater med erfarenhet har mycket att tillföra. Slutligen måste organisationen vara *framtidssinriktad* där utveckling och försök är viktiga komponenter. Här kan äldre kamrater vara till stöd för yngre kamrater i sin utveckling inom officersyrket.

Avslutningsvis vill jag tacka Er för Era insatser under 2018 och samtidigt tillönska Er alla

En riktigt God Jul och ett riktigt Gott Nytt År!

Fortsätt främja KAMRATSKAP och SAMHÖRIGHET!!

Vi ses den 9 april

Anders Emanuelson
Förbundsordförande SMKR

Rapport från hjärnan

Under den här rubriken brukade jag tidigare skriva ner egna funderingar och som jag trots erfarenheter, värda att "lufta" bland tidningens läsare.

I nummer 4-2016 skrev jag under rubriken, **"Vart är vi på väg"** med Lasse Bergs böcker, om människans bakgrund och hur vi lämnade Afrika för 60000 år sedan, som grund. Den artikeln slutade jag med: *"Vi lever i nutid och nu ställs den ursprungliga frågan på sin spets"* **"Vart är vi på väg"** *Fortsättning i nästa nummer.*

Det blev ingen fortsättning då och som resumé påminner jag därför om att för c:a 10 000 år sedan började man själv odla de vilda sädeslagen och bli bofasta. "Vi" hade fram till dess varit samlare och var ovana vid arbete. Människan är av naturen lat och det var lättare att ta av vad andra åstadkommit än att arbeta själv. Det blev alltså en nödvändighet att försvara sitt område och det var kanske här som revirtänkandet övergick till försvar, stridigheter och vapentänkande.. Sista fjärdedelen gick under rubriken

"Vi hade blivit jordbrukare och hantverkare."

Under den rubriken skrev jag bl.a.: *Kampen för tillvaron har i princip varit densamma med små förbättringar och uppfinningar, men samhället har haft samma struktur genom årtusenden. En överklass och en arbetarklass "slavar," som, om vi ser på Sverige, byggt adelns slott, brukat deras gårdar och utkämpat deras krig.*

Nutid

Med fortsättning på förra stycket är Sverige det land i Europa, med kanske England, som låtit feodalismen och adelns härjningar leva kvar längst med förfång för bondesamhället. Vi får heller inte glömma statarnas rotlöshet som ännu levde kvar till efter andra världskriget.

Jag skrev även: *Nittonhundratalet är det århundrade som gett oss historiens bästa förändringar.* Detta trots två världskrig. Vi har fått det bättre mänskligt och levnadsmässigt sett. Men förändringar kostar. Jag talar nu med svenska ögon. Globalt kommer senare.

Industrialiseringen och urbaniseringen har förändrat vårt gamla självförsörjande bondesamhälle radikalt. Idag bebor 50% av Sveriges befolkning c:a 0,5 % av vår fasta landyta. Detta beräknat på 50 av våra största samhällen varav det minsta har omkr. 24000 inv. Detta innebär en tätortsbefolkning av 2500 inv/km². Befolkningstätheten officiellt i Sverige anges till 24 inv./km², men med tanke på ovanstående har 95,5 % av Sverige endast 8 inv./km² (*Egna beräkningar enl. bef. statistik*) Om vi ser på vårt nordligaste län med 251 295 invånare finns 62% i kustkommunerna Boden, Haparanda, Luleå och Piteå. Befolkningstätheten i övrigt i länet är 1,1 inv./km² trots malmfälten och övriga tätorter.

Varför drar jag fram dessa dystra siffror Jo, urbaniseringen blottlägger vår landsbygd med övergivna gårdar och ger bostadsbrist i tätorterna som följd, dit de flesta vill söka "trygghet" i form av arbete och sjukvård. På vissa ställen i glesbygden finns idag inte ens möjlighet att använda telefon. Frågan ställs åter: **Vart är vi på väg: Är vi på väg till ett samhälle, tätort kontra vildmark?** Var hämtar vi maten?

I det gamla bondesamhället fanns i princip all mat på gångbart avstånd, om det fanns mat. Under nödår kunde avstånd till bättre försedda områden leda till total katastrof. De stora markägarna var adeln och jorden till de fria bönderna var inte alltid tillräcklig. När industrisamhällena växte upp måste mat inköpas och transporteras från närliggande landsbygd. Nu kunde nödåren få ännu större verkan. 1,5 miljon utvandrade till USA fram till 1920. Emigrationen berodde dock inte bara på svält. Religionsförföljelse var också en stor orsak.

Fram till 1990-talet var Sverige till 90% självförsörjande. Den siffran har i dag sjunkit till 50 %. Det finns flera orsaker. *Lika mycket åkermark ligger i träda i Sverige som ger Norge 50% försörjning. På tio år har 6000 har förstklassig åkermark använts till bebyggelse.* **Källa:** "Kan Sverige bli självförsörjande igen" 2 mars 2017/sverigesradio.se. Fråga: Vill ingen odla vår mark idag? **Vart är vi på väg?**

Idag överlever vi inte utan transporter både till sjöss och till lands. Eftersom Sverige importmässigt är i samma situation som en ö måste hamnar med tillhörande transportleder alltid fungera likväl som transporterna från hamnarna. Vad händer vid en blockad till sjöss eller bränslebrist? Var finns reserverna?

Enligt vad jag kan läsa på "nätet" är Sverige självförsörjande på tre livsmedel: Mjöl, socker och morötter. Ägg och mejeriråvaror räknas också som godtagbara. Jag hoppas verkligen att även potatis ingår.

LRF tycker: Att ytterligare 600 000 har odlas. Att våra politiker tar maten på allvar. Att våra myndigheter förstår bondens verksamhet och vardag.

När jag föddes 1929 var vi sex miljoner i Sverige, i dag är vi tio. En 66-procentig ökning under min livstid, det är något som inte stämmer. Detta är en ökning med 0,66% per person. Med dagens välbstånd räknar jag med en ökning av 0,75 % /p (*Längre livslängd och flera barn*). Med sådan ökningstakt skall Sverige ha 18 miljoner invånare nästa sekelskifte när min sonson fyller 82 år, om det finns mat och bostäder, så han kan leva så länge. En annan fråga är, hur många är muslimer, kan vi behålla våra kristna lagar och vårt samhällssystem? **Vart är vi på väg?**

När man ser konsekvenserna av vårt handlande inom levande släktnivå vill man helst som strutsen: Stoppa huvudet i sanden eller göra en meningslös revolution. Men, mot dumheten kämpar gudarna förgäves.

Karl Harry

HONNÖRS- SPALTEN

Nu när årsslutet bara är några dagar avlägset är det dags, att ägna några tacksamma tankar till de medlemmar, som under året ställt upp för föreningen både med frivilligt arbete och i vissa fall även med kontant stöd vid viktiga upphandlingar.

Innan vi betraktar årets "hjältar" går vi några år bakåt i tiden enär det finns en känsla av att några tidigare uppoffringar ej blivit offentliggjorda.

2016 anskaffades en "hjärtstartare" till Marinstugan. Inköpet gjordes med ekonomisk hjälp från vår Sångkör, Ubåtsklubben och Boris Lundqvist.

I december förra året blev vi nödsakade att köpa ny laser-skrivare/kopiator. Även i detta fall blev vi ekonomiskt sponsrade av sångkören.

Årets honnör går främst till de arbetande medlemmar som målat vår Marinstuga och lagt ett nytt "däck" på "stugans sydsida".

Vår medlem Bertil Altrichter i Kungsbacka har vid flera tillfällen skänkt föremål och böcker till Flottans Män i Göteborg. Stort tack för gåvorna.

Birgitta Andreasson har skänkt oss ett antal böcker från Bertils efterlämnade bibliotek. Tack för denna vänlighet.

In memoriam

Sedan Pejlingar nr 3 presslades har följande medlemmar lämnat oss:

Född	Namn	Medlem	Avled
500910	Carl Johan Jönsson	031425	181023
280116	Birgit Samuelsson	B 9213	181031
410206	Hans Holmqvist	039777	181103

Vi lyser frid över deras minnen

Damklubben BOJEN

Minnenas Afton

I tjugiga hattar, i galna hattar, i kläder från förra århundradet samlades vi bojor 31 oktober för titta på fotografier från förr och påminna varandra om roliga episoder.

Fr. v. Gerd, Ulla, Anna-Greta, Britt-Marie J, Lisbeth, Britt-Marie D, Vivan, Kerstin och Lola.

Särskild uppmärksamhet riktades denna kväll åt Gerd Larsson.

Gerd som tidigare belönats med Flottans Mäns silvermedalj nr 18, har under året även fått Flottans Mäns guldmedalj i rosett, som första kvinna.

Denna medalj utdelades vid Riksårsmötet i Tallinn. Eftersom Gerd var förhindrad att närvara vid detta tillfälle, fick hon under högtidliga former i samband med nationaldagsfirandet mottaga medaljen av Flottans Mäns ordförande i Göteborg Lars-Erik Uhlegård.

Som Gerd själv uttrycker det, känner hon sig både stolt och glad över denna utmärkelse, men är nog med att poängtera att hon inte är ensam om förtjänsten utan delar den med sitt bojen-team. Gerd var Bojens ordförande i 15 år under åren 1991- 2004 och 2011.

Anita Hogmalm

Inga-Lills funderingar inför julen

Med tanke på önskelistor och julklapps-raseri som tyvärr tagit över julfriden

*Livet är nu en gång så
allting kan vi inte få.*

*Fick vi allt i livet här
utan möda och besvär,
ville vi strax ha ännu mer.*

*Men när inte så det är,
att försaka vi oss lär.*

*Att vara nöjda med vad vi fått
och inte klaga på vår lott.*

*För livet är nu en gång så,
allting kan vi inte få.*

Med önskan om en

GOD JUL

och

ETT GOTT NYTT ÅR

*från redaktören och
hans diktande hustru*

Teckning Birger Lenning

VAD HÄNDER?

Torsdag 24 januari: Klubbafton kl. 18'00

Föredrag av **Lars Nordenberg**

Ämne: **Ubåtar och ubåtskamrater**

Lars Nordenberg pensionerad sjöofficer. Nedanstående lite om L N:s bakgrund inom försvaret.

- 1967 Började i Flottan som befälselev. Yrkesgren "Ubåtsjakt".
- 1968 Ubåtsjaktmatros på Fregatten Sundsvall stationerad i Göteborg.
- 1969 1:a Helikopterdivisionen på Berga. Områden: navigation och ubåtsjakt.
- 1971 Försvarets Läroverk i Uppsala (ubåtsjakten läggs ned i Sverige 1973!)
- 1972 Kungliga sjökrigsskolan Näsby Park till 1975. Officer augusti 1975. Val av tjänstegren: ubåts tjänst.
- 1975 1.ubåtsflottiljen i olika befattningar. Fartygschef ubåt 1984-1990 (Näckentyp).
- 1993 Kustkorvetten Malmö som sekond
- 1994 Högkvarteret Stockholm
- 1997 Fartygschef Kustkorvetten Sundsvall typ Göteborg. Inriktning ubåtsjakt mm.
- 2000 Marinens Taktiska Centrum, Berga.
- 2001 Pension. (H)

Torsdag 28 februari: Klubbafton kl. 18'00

Musikunderhållning av **Jörgen Nilsson**

Jörgen Nilsson är en gammal dansbandsmusiker som började spela dragspel redan vid 13-års ålder.

JN började spela i Himlers Trio, därefter Stig-Jörgens som bytte namn till Elsys som sedermera blev Kent-Owes.

Spelade sedan i Jörgens fram till år 2000 då orkestern upphörde. Spelar sedan 2001 med Slättarna. JN spelar även i Lindys. Oskar Kjällgren och JN spelar också tillsammans. Även Stig Ribbing och JN uppträder tillsammans.

JN spelar dragspel men även keyboard, saxofon samt sjunger. (H)

Torsdag 28 mars: Klubbafton kl. 18'00

Föredrag av **Anders Berntsson**

Ämne: **Mer NATO i Georgien, mer Georgien i NATO ! Varför då ?** *Vad en svensk officer gör i Georgien under NATOS flagga.*

Anders Berntsson född i Göteborg. Förvaltare vid Göteborgs Garnison. A B gjorde värnplikten på KA 4 (Älvsborgs Kustartilleriregemente) i Göteborg för att därefter börja vid Kustartilleriets Officershögskola 1982. Blev 1997 Major i Amfibiekåren efter ett antal år på såväl KA 1 (Waxholms Kustartilleriregemente) som Kustartilleriets stridsskola, taktik- och

utvecklingsavdelningen.

A B slutar i Försvaret inför hotet att AMF 4 i Göteborg skulle läggas ner. Började på Ericsson Microwave som Kampanjledare/säljare av radarsystem i Central- och Östeuropa. Med placering i Prag 2000-2004 och i Bratislava 2004-2007.

Torsdag 25 april: Klubbafton kl. 18'00 Föredrags-hållare: Sven-Erik Melin

Ämne: **Projekttransporter**

Sven-Erik började i handelsflottan som befälselev på däck i Grängesbergsbolaget. Fortsatte i manskapsgrader i Amerikalinje inom Broströms, Transatlantic och Svenska Lloyd.

1960-1961 Värnplikt i Flottan med tjänstgöring på minsveparna "Orust", "Dämman" och "Hisingen". Slutade som Uo2 (underofficer av 2:a graden).

Om S-E historia och äventyr under värnplikten finns att läsa Flottans Mäns tidning PEJ-LINGAR nr 4/ 2017, 1/ 2018, 2/ 2018.

Efter värnplikten tjänstgjorde S-E i styrmansbefattningar inom Broströms och Transatlantic, (RABT). 1965 styрманsexamen, 1968 sjökaptensexamen. 1970-71 var han Supercargo på RABTs Västafrikalinje, 1972-1981 Cargo Superintendent på RABTs lastinspektion, Västafrikalinjen.

1981 bildades TransProCon som en komplementservice för projektlaster till RABTs linjer. Integrerade transporter av Generatorer, Gas- och Ångturbiner, Dieselmotorer, Demonterade Pappersfabriker etc. från kund till mottagare. S-E ansvarade för den tekniska delen, TransProCon ägs numera av Svenska Orient Linjen.

S-E sista stora arbete var planering och utförande av transporter av JAS 39 Gripen till Chile och Brasilien (utställningar) samt leveransen av 26 enheter till Sydafrika (H)

Anmälan till ovanstående:

Lista i Marinstugan eller per telefon till **Klubbmästare Carlaxel Benholm**

070-569 34 37

E-post: ingela.benholm@telia.com

Med tankar på att det ibland kan bli fulltecknat och vi måste tacka nej till sena anmälningar samt att klubbmästaren har en inköpsplanering att tänka på måste vi framhålla att anmälan med tillhörande betalningsskyldighet är bindande.

Onsdagsöppet: Jan 9, 16, 23, 30 - Feb 6, 13, 20, 27 - Mars 6, 13, 20, 27, - Apr 3, 10, 17 och 24.

Söndagsöppet: Jan 13, 20, 27 - Feb 3, 10, 17, 24 - Mars 3, 10, 17, 24, 31 - Apr 7, 14 och 28.

VAD HÄNDER VÅREN 2019

Damklubben Bojen

TORSDAGEN 17 januari, kl 12 – Sånggruppen träffas och övar. Vi räknar med att ha sju tillfällen under våren.

Ring Anita Janevik om du vill komma med och sjunga. Tfn 070-244 43 20.

ONSDAGEN DEN 30 JANUARI, KL. 18.30

En klubbafon med mycket prat, sång och en liten musik-quiz.

Tag med vinst till lotteriet! Klubbmästeriet bjuder på smörgås, öl/läsk, kaffe och kaka. Pris: 70 kr

Frågor och motioner till årsmötet kan lämnas denna dag.

Föranmälan senast den 23 januari antingen på listan i Marinstugan, till klubbmästare Jarka Nyblom tfn 031-29 97 06; 073-648 05 87 eller till Christine Forsberg 070-881 39 57.

ONSDAGEN DEN 27 FEBRUARI, KL 18.30

Välkommen till BOJENS ÅRSMÖTE!

Styrelsen informerar om det gångna året och Damklubben Bojen bjuder sina medlemmar på en god supé.

Föranmälan senast den 20 februari, enligt ovan.

ONSDAGEN DEN 27 MARS, KL 18.30

Vad sägs om en bokbytarafon? Ta med max tre böcker som du kan skilja dig ifrån och byt till tre nya. Ta även med vinst till lotteriet.

Förtäringen kostar 70 kr.

Föranmälan senast den 20 mars till Ulla Martell, 0707-36 40 08.

ONSDAGEN DEN 24 APRIL, KL 18.30 Dags för VÅRSUPÉN. Vi hyllar våren och äter en god supé. Pris 150 kr

Föranmälan senast den 17 april till Ulla Martell. Ta med vinst till lotteriet!

TORSDAG 16 maj – Vårdag i Botaniska Trädgården.

Vi gör ett besök i Göteborgs egen botaniska trädgård. En av de största i Europa.

Vi samlas kl 11 vid entrén och njuter sedan av allt som denna vackra anläggning har att erbjuda en majdag. Möjlighet att fika/äta lunch finns på områdets Café/restaurang. **Anmälninglista i Marinstugan.**

GOTT SLUT OCH GOTT NYTT ÅR

TILL ER ALLA!

Styrelsen
g:m

Anita Hogmalm, sekreterare

FÖDELSEDAGAR
VI GRATULERAR

Fotograf: Hans Hermansson/MKV

Jan	03-
01	1114 Thore Abrahamsson Göteborg 85 år
25	1003 Lars Christensson Höviksnäs 75 år
Feb	
16	1707 Bertil Carlsson Vänersborg 75 år
19	7535 Herbert Johansson Kungälv 85 år
Mar	
01	8556 Sune Brunzell Varekil 75 år
04	9091 Martin Kall Västerås 50 år
10	7237 Lars Werin Västra Frölunda 80 år
13	0602 Ingrid Wennersten Bojen 80 år
14	0446 Gösta Carlheim-Müller Västra Frölunda 85 år
15	1611 Urban Edvardsson Nordkoster 50 år
16	9402 Siv Kvist Damklubben Bojen 75 år
19	0810 Håkan Lignell Fjärås 75 år
29	1015 Janeric Mårtensson Torslanda 75 år

VI HÄLSAR NYA
MEDLEMMAR VÄLKOMNA

Bojen	Eva Book	Västra Frölunda
Bojen	Eva Lagergren	Västra Frölunda

Tyvärr inga nya medlemmar till Flottans Män.

Det bör vi alla åtgärda genom intensiv rekrytering!

För 100 år sedan

1918 var ett omvälvande år som på sikt i princip påverkade hela världshistorien.

Jag skriver nu detta med kort varsel ett dygn före pressgåendet så någon djupgående studie hinner jag inte med, det får bli vad jag kallar rapport från hjärnan. Jag har god hjälp bl.a. av boken "SVERIGE och dess regenter under 1000 år."

Orsak: De annonser som vi sparar till sista sidan har helt uteblivit.

I Sverige var Gustav V konung och statsminister var liberalen Nils Edén som regerade i koalition med socialdemokraterna med bl.a. Hjalmar Branting som finansminister. På grund av världskriget och stora problem för sjöfarten, med bl.a. visitationer och beslag utav engelsmännen rådde livsmedelsbrist i Sverige. Ransoneringar hade införts i början av 1917 och under sommaren **1918** infördes även potatisransonering.

Det bör också nämnas att 1917 hade en annan ransonerings införts. Motboken, som sedan skulle bibehållas till 1955. Författaren tillhör dem som tilldelades en sådan 1953. Inte på grund av ålder som var satt till 25 år utan på grund av äktenskap, då en dylik kunde fås efter ansökan. (en liter sprit/månad).

Ett problem var förhållandena i Finland. Inbördeskriget mellan de vita och de röda. De vita leddes av generalen Gustaf Mannerheim som även senare under finsk-ryska kriget 1939-1944 gjorde en stor insats.

1918 deltog många svenskar som frivilliga på den vita sidan. Den vita sidan segrade och Finland blev en borgerlig stat.

I samband med detta kom även "Ålandsfrågan" upp. Ålänningarna ville ansluta sig till Sverige. Frågan gick slutligen till Nationernas förbund. Åland förblev dock finskt men fick självstyre.

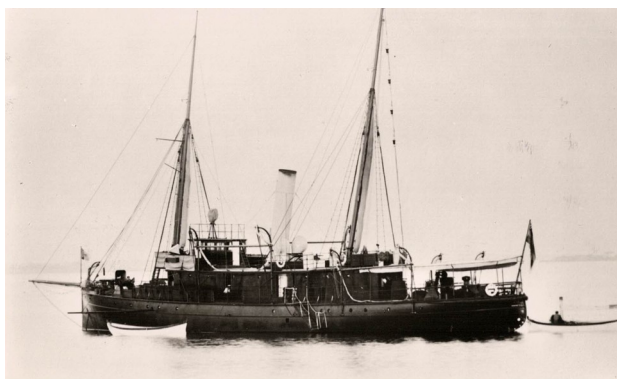
Den 15 mars 1917 abdikerade tsar Nikolaj II.

Lenin som befann sig på flykt i Schweiz tog sig med tysk hjälp upp genom Sverige till Finland. Efter den s.k. oktoberrevolutionen i St. Petersburg i november 1917 lyckades kommunisterna, genom Lenin, tillskansa sig makten. Detta trots att kommunisterna endast hade en mycket liten del av makten i duman sedan tidigare.

Den tidigare nämnda hjälpen (som var av stor ekonomisk betydelse och hemlig) från Tyska staten berodde på att Tyskland hoppades att Lenin skulle förmå Ryssland till en separatfred och på detta sätt kunna frigöra trupper för västfronten. Detta lyckades också på grund av stora ryska förluster och krigströtthet vid freden i Brest-Litovsk den 3 mars **1918**. Det har även sagts och skrivits att så många dugliga ryska officerare stupat att inga fanns som kunde hindra oktoberrevolutionen.

Trots detta begärde Tyskland efter revolutionen vapenvila och den 11 november **1918** upphörde striderna.

Karl Harry

Svenska örlogsfartyg som befann sig vid Åland under krisen 1918-1919.

Ovan; pansarskeppet Sverige och pansarbåten Thor

Till vänster: Kanonbåten Svensksund

Läs mer om Ålandskrisen i nästa nummer